

УДК 7.071:378.091(477.65)
ORCID ID: 0009-0008-0228-4015
DOI <https://doi.org/10.32782/2411-3034-2026-39-21>

Роман Ткаченко

*аспірант кафедри теорії і історії мистецтв
Харківська державна академія дизайну і мистецтв
r.s.tkachenko@cuspu.edu.ua*

*Наукова керівниця – Л. Соколюк, докторка мистецтвознавства,
професорка, професорка кафедри теорії і історії мистецтв
Харківська державна академія дизайну і мистецтв
sokolyuk_l@ukr.net*

ІНСТИТУЦІЙНА СТРУКТУРА МИСТЕЦЬКОГО СЕРЕДОВИЩА КІРОВОГРАДЩИНИ: ГЕНЕЗИС, ВЗАЄМОДІЯ ТА ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ

Анотація. *Актуальність теми* зумовлена необхідністю мистецтвознавчого осмислення характеру художніх традицій Кіровоградщини та визначення ролі інституцій у формуванні й розвитку локальної школи. **Метою дослідження** є комплексний аналіз інституційної структури мистецького середовища Кіровоградщини, виявлення векторів її розвитку, характеру взаємодії між ключовими інституціями та їхнього впливу на формування регіонального художнього простору. У роботі обґрунтовано, що сучасний мистецький генезис Центральної України базується на багаторівневій взаємодії закладів, які забезпечують безперервний цикл професійного становлення митця. **Методи дослідження.** Основу роботи становить комплексний аналіз діяльності мистецьких та освітніх інституцій регіону. Розглянуто історико-педагогічний аспект розвитку художньої освіти, витоки якої сягають кінця ХІХ століття. Системний підхід дав змогу окреслити замкнений цикл відтворення фахових кадрів («школа – університет – художньо-педагогічна діяльність») та структурувати взаємодію освітньої бази, музейних установ і професійних об'єднань як цілісної системи. Джерельну базу опрацьовано шляхом аналізу архівних матеріалів, річних звітів музеїв, каталогів виставок і мистецтвознавчих публікацій. Для верифікації ефективності цієї моделі та оцінки ризиків інституційної ізоляваності застосовано біографічний метод – вивчення освітніх траєкторій і творчих здобутків успішних випускників регіональної школи. **Результати дослідження.** У статті розкрито науково-практичну діяльність кафедри мистецтв Центральноукраїнського державного університету імені В. Винниченка, зокрема крізь призму ініціатив та пленерної практики, що сприяють інтеграції студентів у професійне середовище. Охарактеризовано вплив музейних установ (Музею мистецтв Кіровоградської області, Меморіального музею ім. О. О. Осмьоркіна та відділу мистецтв ОУНБ ім. Д. Чижевського) як платформ публічної легітимізації творчого доробку та популяризації художньої спадщини. Доведено, що загроза творчої стагнації нівелюється завдяки активній зовнішній мобільності випускників на магістерському рівні, що забезпечує постійне надходження інноваційних ідей у регіональний контекст. Творчі здобутки представників кропивницької школи (А. Кімнатного, К. Гусевої, О. Калюжної) підтверджують ефективність функціонування цієї системи та її здатність формувати конкурентоспроможних фахівців у сучасному мистецтвознавчому дискурсі. **Висновки.** Стаття доводить, що життєздатність мистецького поля регіону залежить від синергії освітньої бази, музейної діяльності та підтримки професійних спілок. Визначено, що інституційна відкритість та інтеграція молодих митців у загальноукраїнський культурний простір є ключовими чинниками збереження й актуалізації регіональної художньої ідентичності в умовах сучасних викликів.

Ключові слова: мистецькі інституції, художня освіта, Кіровоградщина, виставкова діяльність, культурна ідентичність, професійна мобільність, регіональний культурний простір.

**INSTITUTIONAL STRUCTURE OF THE ARTISTIC ENVIRONMENT OF KIROVOHRAD
REGION: GENESIS, INTERACTION, AND DEVELOPMENT VECTORS**

Roman Tkachenko

*PhD Student at the Department of Theory and History of Art,
Kharkiv State Academy of Design and Arts
r.s.tkachenko@cuspu.edu.ua*

**Scientific supervisor – L. Sokoliuk, Doctor of Art History, Professor,
Professor at the Department of Theory and History of Arts,
Kharkiv State Academy of Design and Arts
sokolyuk_l@ukr.net**

Abstract. *The relevance of the topic stems from the need for an art historical conceptualization of the nature of artistic traditions in the Kirovohrad region and the determination of the role of institutions in the formation and development of the local school. Purpose of the study is to provide a comprehensive analysis of the institutional structure of the Kirovohrad region's artistic environment, identify its development vectors, examine the nature of interaction between key institutions, and evaluate their impact on the formation of the regional artistic space. The paper substantiates that the contemporary artistic genesis of Central Ukraine is based on a multi-level interaction of institutions that ensure a continuous cycle of an artist's professional development. Research methods. The study is grounded in a comprehensive analysis of the activities of artistic and educational institutions of the region. The historical and pedagogical aspects of the development of art education are examined, tracing its origins to the late 19th century. A systemic approach made it possible to outline a closed cycle of professional training («school – university – artistic and pedagogical activity») and to structure the interaction between educational institutions, museums, and professional associations as an integrated system. The source base was processed through the analysis of archival materials, annual museum reports, exhibition catalogues, and art historical publications. To verify the effectiveness of this model and assess the risks of institutional isolation, a biographical method was applied, involving the study of educational trajectories and creative achievements of successful graduates of the regional school. Results. The article examines the academic and practical activities of the Department of Arts at the Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University, particularly through its initiatives and plein air practices that facilitate students' integration into the professional environment. The influence of museum institutions (the Museum of Arts, the O. O. Osmerkin Memorial Museum, and the Art Department of the D. Chyzhevskiy Regional Universal Scientific Library) is characterized as platforms for the public legitimization of artistic output and the promotion of cultural heritage. It is demonstrated that the risk of creative stagnation is mitigated by the active external mobility of graduates at the master's level, which ensures a continuous inflow of innovative ideas into the regional context. The creative achievements of representatives of the Kropyvnytskyi school (A. Kimnatnyi, K. Husieva, O. Kaliuzhna) confirm the effectiveness of the existing system and its capacity to train competitive professionals within the contemporary art studies discourse. Conclusions. The study demonstrates that the sustainability of the regional artistic field depends on the synergy of the educational base, museum activities, and the support of professional associations. It is determined that institutional openness and the integration of young artists into the national cultural space are key factors in preserving and actualizing regional artistic identity in the context of contemporary challenges.*

Key words: *art institutions, art education, Kirovohrad region, exhibition activity, cultural identity, professional mobility, regional cultural space.*

Постановка проблеми. У динамічних умовах сучасного мистецького простору, що характеризується постійною трансформацією художніх парадигм, особливої ваги набуває діяльність регіональних культурно-освітніх осередків. Саме вони виступають гарантими збереження і трансляції культурної спадщини, формуючи унікальну мистецьку ідентичність регіону. Попри наявність розгалуженої мережі державних музеїв, мистецьких шкіл і творчих спілок, актуалізується потреба комплексного аналізу їхньої взаємодії як цілісної системи, що безпосередньо впливає на розвиток образотворчого мистецтва та мистецтвознавчого

дискурсу Кіровоградщини. Ефективність функціонування цієї системи визначається не лише збереженням фондів, але й формуванням сприятливого середовища для становлення і безперервного розвитку митців – від початкової фахової підготовки до професійної самореалізації. Проблема полягає у висвітленні ролі конкретних інституцій (зокрема Музею мистецтв Кіровоградської області, меморіального музею імені О. О. Осмеркіна, профільних закладів освіти та Кіровоградської обласної організації Національної спілки художників України) у процесі професійного зростання творчої особистості й інтеграції

локального мистецтва в загальнонаціональний контекст.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У процесі підготовки статті здійснено аналіз публіцистичних джерел та архівних матеріалів з мистецтвознавства й історії Кіровоградщини, зокрема тез, доповідей, річних звітів, газетних публікацій, каталогів виставок та інтерв'ю. Відповідно можна простежити, що питання системної діяльності та міжінституційних взаємовідносин мистецьких і освітніх установ Кіровоградщини досі не отримало цілісного наукового висвітлення. Більшість наявних матеріалів має переважно публіцистичний або описовий характер і зосереджується на висвітленні окремих виставкових проєктів, вернісажів чи ювілейних дат установ у місцевій пресі та інтернет-виданнях. Попри наявність ґрунтовних щорічних звітів Музею мистецтв Кіровоградської області та Художньо-меморіального музею ім. О. О. Осмьоркіна, комплексний мистецтвознавчий аналіз їхнього впливу на формування художнього середовища регіону і надалі залишається поза увагою дослідників.

Окремої наукової уваги потребує трансформація освітньої вертикалі регіону, що відбулася на межі століть. З початку 2000-х років у мистецькому просторі Кіровоградщини простежується процес інституційної спадкоємності та відтворення фахових кадрів. Важливим чинником розвитку регіонального мистецтва став вихід на професійну арену випускників кафедри мистецтв Центральноукраїнського державного університету імені В. Винниченка. Характерною рисою цього покоління є те, що більшість його представників здобула базову підготовку в Дитячій художній школі ім. О. О. Осмьоркіна, сформувавши таким чином замкнений цикл «школа – університет – художньо-педагогічна діяльність».

Сьогодні ці фахівці становлять значний сегмент кадрового потенціалу художніх шкіл, коледжів і університетів області, безпосередньо впливаючи на напрями розвитку образотворчого мистецтва та формування культурного простору Кіровоградщини. Професійна характеристика випускників цієї системи засвідчує їхній вагомий внесок не лише у викладацьку діяльність, але й в активізацію виставкового життя та оновлення мистецтвознавчого дискурсу регіону. Теоретичне узагальнення цього досвіду дає змогу глибше осмислити генезис мистецької сфери Центральної України.

Мета статті – проаналізувати інституційну структуру мистецького середовища Кіровоградщини, виявити вектори її розвитку, характер взаємодії між ключовими інституціями та їхній вплив на формування регіонального художнього простору. Зокрема, дослідження охоплює:

- функціонування художньої школи, відкритої у 50-х роках ХХ століття (творчу діяльність випускників і викладачів-художників);

- діяльність кафедри мистецтв Центральноукраїнського державного університету імені В. Винниченка, яка з 1990-х років здійснює підготовку фахівців образотворчого мистецтва (викладачів, реставраторів, дизайнерів);

- роботу мистецького відділу Обласної універсальної наукової бібліотеки імені Д. Чижевського;

- діяльність Музею мистецтв Кіровоградської області і Меморіального музею імені О. О. Осмьоркіна;

- діяльність Кіровоградської обласної організації Національної спілки художників України;

- творчі практики професійних митців регіону – випускників цієї системи.

Виклад основного матеріалу. Мистецтво є фундаментальним чинником формування культурної ідентичності, а мистецькі інституції постають стратегічними осередками акумуляції, трансляції та популяризації художньої спадщини. На Кіровоградщині створено розгалужену інфраструктуру закладів, що забезпечує безперервність мистецької освіти, професійне становлення митців і динаміку регіонального соціокультурного простору.

Основою творчої діяльності та міжкультурної комунікації в регіоні є синергія художніх шкіл, музеїв, університетського середовища та виставкових майданчиків. Вагомий внесок у розвиток інтелектуально-мистецької еліти краю роблять Художня школа імені О. О. Осмьоркіна, Музей мистецтв Кіровоградської області, Меморіальний музей імені О. О. Осмьоркіна та відділ мистецтв ОУНБ імені Д. Чижевського. Особливе місце в цій системі посідає Центральноукраїнський державний університет імені В. Винниченка. Підготовка фахівців за спеціальністю «Образотворче мистецтво» здійснюється тут із 1988 року, а створення у 1999 році профільної кафедри стало потужним імпульсом для системного навчання художників і педагогів-наставників.

Історико-генетичний аналіз засвідчує, що традиції художньої освіти на Кіровоградщині налічують понад 140 років. Цей шлях простежується від заснування у 1880 році Вечірніх рисувальних класів академіка П. Крестоносцева при Єлисаветградському реальному училищі до створення дитячої художньої школи (1959 р.) та сучасного факультету мистецтв ЦДУ [1]. Характерною ознакою цієї тягlosti є кадровий потенціал: значна частина професорсько-викладацького складу – випускники профільних мистецьких закладів та активні члени Національної спілки художників України.

Мистецька освіта регіону реалізує стратегічну місію – підготовку фахівців, здатних бути ретрансляторами національних традицій та інноваційних культурних ідей. Висока якість навчання забезпечується безпосереднім залученням до освітнього процесу художників-практиків. Серед них – знані майстри, члени творчих спілок: художники (В. Плітін, Л. Кир'янова, О. Пунгіна, Л. Кулініч); майстри народного мистецтва (Л. Гарбузенко); дизайнери (Б. Геращенко, Т. Стрітьєвич) [2; 3]. Така модель наставництва дає змогу студентам засвоювати фахові компетентності крізь призму реальної творчої практики та авторитетного прикладу майстрів.

Важливою особливістю розвитку культурного простору регіону є його формування на основі різноманітного професійного досвіду. Попри те, що більшість викладачів є уродженцями Кіровоградщини, частина з них здобувала фахову освіту в різних регіонах України у 60–80-х роках ХХ століття. Це зумовлює представленість різних мистецьких шкіл і розширює можливості подальшого функціонування [2; 4].

Діяльність Художньої школи імені О. О. Осмьоркіна в системі сучасної позашкільної освіти спрямована на реалізацію стратегічної мети – підготовку професійно орієнтованого кадрового резерву для мистецької та архітектурної галузей [5]. Основним досягненням закладу є створення унікального освітнього середовища, в якому академічні традиції, що мають тривалу історію, інтегровані в актуальні виставкові та конкурсні практики.

Завдяки високій кваліфікації педагогічного колективу, до складу якого входять члени Національної спілки художників України, школа демонструє стабільно вагомий результат: значна кількість із понад 2750 випускників успішно продовжує фахову освіту

у провідних профільних закладах вищої освіти України (зокрема НАОМА, КНУБА, ЛНАМ) та за кордоном.

Суттєвим показником інституційної успішності є перетворення школи на ключовий культурний осередок регіону, що підтверджується присудженням премії імені Ю. Яновського та регулярною апробацією учнівських робіт на міжнародному рівні. Методична база закладу, яка включає десять спеціалізованих майстерень і унікальний натурний фонд, забезпечує не лише надання базових знань, але й формування цілісної професійної ідентичності майбутніх художників, архітекторів і дизайнерів.

Кафедра мистецької освіти Центральноукраїнського державного університету імені В. Винниченка у довоєнний період ініціювала мистецькі рухи «Об'єднай Україну мистецтвом» та «Алла прима», які передбачають відкриті творчі майстерні, експозиційні проекти, майстер-класи та комунікацію з провідними митцями. Її діяльність поєднує академічне навчання з практичними ініціативами – концертами, фестивалями та виставковими заходами, що сприяє формуванню активного творчого діалогу між студентами, викладачами та громадою й інтеграції мистецтва в сучасні освітньо-культурні тенденції [5]. Завдяки цьому мистецька освіта впливає не лише на підготовку фахівців, але й на загальний розвиток регіону, визначаючи його культурне обличчя.

Одним із ключових аспектів діяльності кафедри є наукова робота, яка охоплює такі напрями, як: дослідження проблем мистецької педагогіки та художньо-естетичного розвитку молоді; вивчення шляхів реалізації творчого потенціалу фахівців у сучасних умовах; застосування мистецької парадигми у професійній підготовці. Результати цих досліджень інтегруються в освітній процес, що уможливорює впровадження новітніх методик навчання, адаптацію до змін мистецького середовища та підготовку конкурентоспроможних спеціалістів [6].

Ефективною формою професійного становлення майбутніх художників є виїзні пленери, що організуються кафедрою. Вони сприяють ознайомленню з культурною та природною спадщиною України (зокрема, у Львові, Ворохті, Одесі, селах Кіровоградщини), а також відтворенню у творчих роботах унікальності місцевих ландшафтів та історичних пам'яток; розвитку естетичної культури й усвідомленню національної ідентичності.

Кафедра підтримує тісні зв'язки з провідними мистецькими організаціями, що відкриває можливості для входження студентів і випускників у професійне середовище. Така співпраця передбачає взаємодію з регіональними художніми музеями, Спілкою художників України та науковими спільнотами, організацію спільних і персональних виставок, творчих зустрічей, а також участь студентів у всеукраїнських і міжнародних творчих конкурсах та наукових конференціях. У результаті формується цілісна культурна екосистема, що сприяє збереженню та розвитку мистецьких традицій Кіровоградщини.

Попередній аналіз освітньої вертикалі регіону («школа – університет – художньо-педагогічна діяльність») дає змогу виявити не лише позитивну тяглість традицій, але й ризики інституційного замикання. У науковому дискурсі постає питання потенційної «герметичності» художнього середовища: за умов, коли кадровий склад формується переважно з власних випускників, виникає загроза зниження академічної мобільності та дефіциту «нової крові» – нових теоретичних парадигм й інноваційних візуальних практик. Обмежена внутрішня конкуренція за таких обставин може призводити до стагнації художньої мови.

Водночас детальніше вивчення творчих біографій випускників дає підстави стверджувати, що ефект «інституційного виродження» нівелюється завдяки активній зовнішній міграції талановитої молоді на етапі магістратури. Регіональний університет у цій системі виконує роль потужного стартового майданчика, забезпечуючи міцну академічну базу, з якою студенти інтегруються у провідні мистецькі центри України та Європи.

Яскравим підтвердженням цієї тези є професійний шлях В. Ковалю, який, здобувши фундаментальні знання у Кропивницькому, продовжив магістерську підготовку в Києві, де синтезував регіональну школу з київською монументалістикою. Початковий етап, пов'язаний із навчанням у Центральноукраїнському державному університеті імені В. Винниченка, заклав ґрунтовну основу для опанування академічних канонів і осмислення локального мистецького контексту. Визначальним кроком професійного зростання стало навчання в НАОМА (майстерня професора М. Стороженка) [7]. Вплив школи монументалістики трансформував художнє мислення автора, надавши його роботам архітектонічної вивіреності композиції, масштабності пластичного вислову та

аналітичності у трактуванні світло-колірних співвідношень.

Подібну освітню траєкторію демонструє В. Коява – представниця нової генерації українських митців, чия творчість базується на поєднанні класичної художньої освіти з сучасними підходами до дизайну та візуальних комунікацій. Після здобуття ступеня бакалавра в Центральноукраїнському державному університеті імені В. Винниченка вона обрала магістерську програму в Київському національному університеті технологій та дизайну (КНУТД).

Доцільно підкреслити, що підтримку мистецтва, збереження культурної спадщини та виставкову діяльність забезпечують не лише заклади освіти. Провідну роль у цьому відіграють Музей мистецтв Кіровоградщини та Художньо-меморіальний музей імені О. О. Осмьоркіна.

Музей мистецтв Кіровоградщини є важливим культурним центром регіону, що здійснює збереження, дослідження та популяризацію образотворчого мистецтва. У його колекції представлені як класичні, так і сучасні роботи українських і зарубіжних художників. Заклад регулярно організовує виставки, тематичні експозиції, лекції та освітні програми, сприяючи розвитку мистецького середовища й ознайомленню громадськості з культурною спадщиною.

Художньо-меморіальний музей імені О. О. Осмьоркіна присвячений життю та творчості видатного художника – уродженця Кіровоградщини. У музеї зібрано живописні твори, архівні матеріали та інші артефакти, що відображають еволюцію мистецтва в регіоні. Заклад активно провадить науково-дослідницьку діяльність, підтримує молодих митців, надаючи виставкові простори й зали для проведення культурних конференцій та організовуючи щорічний конкурс «Молодіжна палітра», який слугує платформою для їхнього професійного зростання. Музей реалізує виставкові проекти, популяризуючи творчість провідних художників регіону й України, а також авторів-початківців і українське мистецтво загалом.

Окреме місце у структурі мистецьких інституцій регіону посідає відділ мистецтв Обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Д. Чижевського. Він є важливим ресурсним осередком, що забезпечує доступ до літератури з історії українського та світового мистецтва, а також володіє фондами, які містять колекцію живопису й матеріали, присвячені

мистецькому життю регіону — від газетних вирізок до наукових праць, публікацій, альбомів і збірників.

Відділ активно здійснює виставкову діяльність (наприклад, «MODERN.UA. Принти для текстилю» (2025), «Арт-літо» — текстильна казка від Л. Кривенко (2025), «Внутрішні світи» Д. Поломарчука (2025)), що сприяє популяризації творчості митців. Окрім цього, організуються мистецькі зустрічі та дискусії, налагоджується співпраця із закладами освіти, що забезпечує активне залучення молоді до культурного процесу.

На відміну від музеїв, де виставкова політика часто регламентується академічними стандартами та довгостроковими стратегіями, бібліотека функціонує як мобільний і демократичний культурний майданчик.

Зазначені заклади й установи перебувають у постійній взаємодії. Музеї, професійні об'єднання та мистецькі школи формують мережу партнерів кафедри мистецької освіти: художні школи готують потенційних абітурієнтів і слугують базою для проходження практики на підставі відповідних угод про співпрацю.

Кіровоградська обласна організація Національної спілки художників України функціонує як орієнтир професійної майстерності, задаючи високі стандарти художньої якості та формуючи у молодих митців уявлення про успішну творчу реалізацію в межах професійної ієрархії. Щорічна обласна художня виставка та традиційний пленер до Дня художника є важливими майданчиками для фахового діалогу.

Залучення до цих проектів як досвідчених членів НСХУ, так і студентів створює умови «живого навчання», за яких молодь апробує власні роботи в реальному професійному контексті поряд із визнаними митцями. Члени Спілки входять до складу журі численних мистецьких конкурсів регіонального та всеукраїнського рівнів (зокрема конкурсу «Молодіжна палітра»). Така участь забезпечує об'єктивну верифікацію якості підготовки майбутніх фахівців і водночас визначає високі естетичні орієнтири для освітніх інституцій.

Система послідовності взаємодії та взаємопідтримки мистецьких установ Кіровоградщини, зокрема художніх шкіл, музеїв і виставкових залів, відіграє ключову роль у формуванні регіонального культурного простору. Їхня діяльність забезпечує збереження й примноження художніх традицій, плекання молодих талантів і утвердження регіону на всеукраїнському та міжнародному рівнях. Подальша підтримка

мистецької освіти, активізація художніх ініціатив та інтеграція локального мистецтва в національний і глобальний контекст залишаються визначальними чинниками цього процесу.

Така динаміка засвідчує відкритий характер системи: вона «експортує» таланти, які згодом повертаються до регіону (або в його інформаційний простір) із новим досвідом або ж репрезентують кропивницьку школу в ширшому мистецькому контексті. Отже, ризик інтелектуального застою компенсується якісною базовою підготовкою, завдяки якій випускники є конкурентоспроможними в умовах підвищених академічних вимог національних університетів.

Висновки. Дослідження засвідчує, що на Кіровоградщині сформована цілісна та дієва система взаємодії мистецьких інституцій, яка забезпечує безперервність творчого розвитку особистості. Мистецька освіта, представлена художніми школами та університетською кафедрою, у поєднанні з музейною діяльністю формує унікальне середовище, здатне до самовідтворення й подальшого розвитку.

Встановлено, що ризики «інституційної герметичності» та стагнації, притаманні локальним школам, ефективно нівелюються завдяки освітній мобільності випускників. Приклади В. Ковалю (магістратура НАОМА) та В. Кояви (магістратура КНУТД) підтверджують, що регіональна база є якісним підґрунтям для подальшої спеціалізації у провідних закладах вищої освіти, забезпечуючи постійне надходження інноваційних ідей у мистецьке поле регіону.

Творчі досягнення А. Кімнатного, К. Гусевої, О. Калюжної та інших представників кропивницької школи підтверджують, що локальна мистецька екосистема сприяє підготовці конкурентоспроможних фахівців, здатних до глибокої рефлексії та інтеграції у національний і міжнародний культурний контекст.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості їхнього використання для вдосконалення освітніх програм мистецького спрямування, розроблення стратегій міжінституційної взаємодії, а також формування ефективно культурної політики на регіональному рівні. Зміцнення зв'язків між освітніми закладами та професійними інституціями є необхідною умовою збереження художньої ідентичності Кіровоградщини в умовах сучасних викликів.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розширенням порівняльного аналізу регіональних мистецьких систем України та вивченням механізмів інтеграції локальних художніх практик у глобальний культурний простір.

Список використаних джерел

1. Наєждін А. М. Історія мистецького становлення осередку професійних художників Кіровоградщини до 30-річчя створення Кіровоградської обласної організації Національної спілки художників України. Куценківські читання: 2019 рік: Між Бугом і Дніпром. Науково-краєзнавчий вісник Центральної України. Вип. XI. Кропивницький, 2019. с. 176–185.
2. Барви Степу: каталог / авт.-укл. М. Наєждін, А. Наєждін, А. Хворост. Кіровоград, 2021. 150 с.
3. Кіровоградщина у дзеркалі часу: Образотворче мистецтво: фотоальбом / авт.упор. А. М. Наєждін. Кіровоград, 2013р.76 с.
4. Митці степової України кінця XIX – початку XX століття/авт.-упоряд. І.Боса Київ 2013. 132 с.
5. Художня школа імені О. О. Осмьоркіна міста Кропивницького : сайт. URL: <https://kr-rada.gov.ua/shkola-imeni-ooosmorkina/> (дата звернення:12.02.2026).
6. Про кафедру мистецтв URL: <https://cusu.edu.ua/ua/kafedra-mystetskoi-osvity/zahalna-informatsiia-pro-kafedru> (дата звернення: 10.02.2026).
7. Костенко Є. Художник натхнений життям. У Кропивницькому відкрилася персональна виставка Василя Ковалю. Ранкове місто. 1 жовтня, 2012 URL: <https://ugorod.kr.ua/news/2018-10-16-67116.html> (дата звернення: 12.02.2026).

References

1. Nadiezhdin, A. M. (2019). *Istoriia mystetskoho stanovlennia oseredku profesiinykh khudozhnykiv Kirovohradshchyny do 30-richchia stvorennia Kirovohradskoi oblasnoi orhanizatsii Natsionalnoi spilky khudozhnykiv Ukrainy* [History of the artistic formation of the center of professional artists of Kirovohrad region for the 30th anniversary of the establishment of the Kirovohrad Regional Organization of the National Union of Artists of Ukraine]. *Mizh Buhom i Dniprom. Naukovo-kraieznavchyi visnyk Tsentralnoi Ukrainy*, 176–185. Kroпивnytskyi [in Ukrainian].
2. Nadiezhdin, M., Nadiezhdin, A., & Khvorost, A. (2021). *Barvy Stepu: kataloh* [Colors of the Steppe: catalog]. Kirovohrad [in Ukrainian].
3. Nadiezhdin, A. M. (2013). *Kirovohradshchyna u dzerkali chasu: Obrazotvorche mystetstvo: fotoalbom* [Kirovohrad region in the mirror of time: Fine arts: photo album]. Kirovohrad [in Ukrainian].
4. Bosa, I. (2013). *Myttsi stepovoi Ukrainy kintsia XIX – pochatku XX stolittia* [Artists of steppe Ukraine of the late 19th – early 20th centuries]. Kyiv [in Ukrainian].
5. *Khudozhnia shkola imeni O. O. Osmorkina mista Kroпивnytskoho* [Sait]. <https://kr-rada.gov.ua/shkola-imeni-ooosmorkina/> [in Ukrainian].
6. *Pro kafedru mystetstv* [About the Department of Arts]. Tsentralnoukrainskyi derzhavnyi universytet imeni Volodymyra Vynnychenka [Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University]. <https://cusu.edu.ua/ua/kafedra-mystetskoi-osvity/zahalna-informatsiia-pro-kafedru> [in Ukrainian].
7. Kostenko, Ye. (2012, Zhovten 01). *Khudozhnyk nathnennyi zhyttiam. U Kroпивnytskomu vidkrylasia personalna vystavka Vasylia Kovalia* [Artist inspired by life. A personal exhibition of Vasyl Koval opened in Kroпивnytskyi]. *Rankove misto* [Morning City]. <https://ugorod.kr.ua/news/2018-10-16-67116.html> [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 23.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 20.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 26.05.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)